

A85/01 14 januari 1985

VOORBEREIDINGEN VOOR 12e WERELDJEUGDFESTIVAL

Het ziet er naar uit dat de organisatoren van het 12e Wereldjeugdfestival er in geslaagd zijn veel van de aanvankelijke problemen te overwinnen door tijdens de derde voorbereidingsbijeenkomst in Moskou, van 2 tot en met 4 november 1984, enigszins tegemoet te komen aan de wensen van de jeugdvertegenwoordigers uit de Derde Wereld, West Europa en het communistische blok. Daarmee verzekerden zij zich ondermeer van de felbegeerde deelname van Westeuropese niet-communistische jongeren. Lange tijd hadden die hun aanwezigheid op het festival van een aantal voorwaarden willen laten afhangen, maar ze lijken nu, na opmerkelijk snel verkregen toezeggingen, overstag te zijn gegaan voor het wervende effect van een massale internationale bijeenkomst. Het moet betwijfeld worden of zij bij al het verbale geweld van de anti-imperialistische verbroedering in staat zullen zijn hier en daar een eigen kritisch geluidje te kunnen laten horen. Los daarvan is er het feit dat in het verleden herhaaldelijk is gebleken dat de aanwezigheid van ambitieuze Westeuropese politieke-leiders-in-de-dop op dergelijke festivals, die totnutoe vrijwel zonder uitzondering in het communistische blok plaatsvonden, inlichtingendiensten daar de gelegenheid biedt tot verhoogde wervingsactiviteit. Waarbij de kleine delegatie uit Nederland beslist niet over het hoofd werd gezien.

VOORBEREIDINGEN VOOR 12e WERELDJEUGDFESTIVAL

Problemen in aanloopfase

Nadat in april 1984 in Sofia het Internationale Voorbereidingscomite voor het Wereldjeugdfestival zijn tweede vergadering had afgewerkt bleek dat er nog heel wat dringende problemen opgelost zouden moeten worden voordat op 27 juli 1985 het festival in Moskou van start zou kunnen gaan.

Zo tekenden bijvoorbeeld de niet-communistische westerse jeugdorganisaties niet alleen bezwaar aan tegen de eenzijdige propagandistische aanpak van het evenement en tegen het feit dat zonder overleg vooraf Moskou was gekozen als festivalstad, maar zelfs stelden zij zich unaniem op het standpunt dat er uit hun gelederen helemaal niemand aan het festival zou deelnemen als de Europese conservatieve jongeren wegens hun zeer kritische houding geen uitnodiging van de organisatoren zouden krijgen.

Sombere geluiden werden ook gehoord uit de Derde Wereld kamp waar de delegaties gepikeerd bleken over de naar hun smaak veel te eurocentrische oriëntering van de programmavoorstellen. En dan was er nog het probleem dat de deelname van Joodse studenten aan het festival voor bijvoorbeeld de Libanese president van de WFDJ, , onverteerbaar was.

Maar ook uit onverdachte hoek, namelijk uit kringen van communistische jeugdorganisaties uit het socialistische blok, klonk gemor. De overheersende rol van de Sovjets werd ook daar blijkbaar niet door iedereen gelijkelijk geapprecieerd, terwijl naar verluidt door een aantal ook getwijfeld werd aan de zin van een dergelijke evenement.

En tenslotte zagen de organisatoren zich geconfronteerd met een concurrerend evenement op Jamaica, de Internationale Jeugd Conferentie, dat weliswaar niet van directe invloed zou zijn op de voorbereiding voor het Wereldjeugdfestival maar toch voor ergernis bij de communistische jeugd zou zorgen omdat het een aanslag betekende op een ongeschreven monopolie.

Het verwonderde dan ook niet dat eind oktober/begin november '84 door het communistische jeugdwezen nog eens alles uit de kast werd gehaald om weerbarstige westerse organisaties voor deelname te winnen, de Derde Wereld tevreden te stellen en tevens de eenheid in eigen gelederen, in ieder geval voor het oog van de buitenwereld, opnieuw te bevestigen. Het grote belang dat hiermee gemoeid was bleek uit de relatief zware middelen die aangewend werden: een ontvangst bij partijleider CHERNENKO voor de communistische jongeren en een toespraak van de inmiddels hoogbejaarde Boris PONOMAREV, hoofd van de Internationale Afdeling van het Centrale Comite van de CPSU, voor het geheel der verzamelde jeugd.

Propagandageweld

De propagandaslag werd geopend door de Wereldfederatie van Democratische Jeugd, die op 13 en 14 oktober in het hoofdkwartier in Budapest een vergadering belegde voor de leden van haar Europa- en Noord Amerikacommissie. De bijeenkomst resulteerde in een oproep aan de lidorganisaties en aan de "vredelievende jeugd" om uitdrukking te geven aan de wens van "alle volkeren" naar vrede en ontwapening, waarbij ,met de bekende nadrukkelijkheid de defensiepolitiek van de westerse bondgenoten werd veroordeeld. De "vredesinitiatieven" van de USSR en de overige communistische landen daarentegen mochten zich in een warme belangstelling koesteren.

Vervolgens kwamen op 29 oktober, aan de vooravond van de derde vergadering van het voorbereidingscomite voor het Wereldjeugdfestival, "werkende jongeren" uit meer dan 100 landen naar Moskou voor een vierdaagse conferentie over "het recht op arbeid, het recht op leven". Onder de deelnemers bevonden zich ook de beroepsjongeren , de secretaris-generaal van de Internationale Unie van Studenten, IUS, en de Libanese president van de WFDJ. In het gezelschap bevonden zich overigens nog meer Libanezen, evenals vertegenwoordigers van jeugdorganisaties uit Zuid-Jemen en nog een aantal Arabische staten. Samen met de Algemene Unie van Palestijnse Studenten sloegen zij tijdens de vergadering een zeer vijandige toon aan tegen Israel en de Verenigde Staten, dat het overigens ook in het algemeen moest ontgelden waar het de stationering van kernraketten in West Europa betrof. Sprekers uit Griekenland, België en andere NAVO-landen zouden verder, volgens het Oostduitse partijdagblad Neues Deutschland, eenstemmig verkondigd hebben dat er een onlosmakelijke samenhang bestond tussen de "bewapeningspolitiek van (hun) imperialistische regeringen en de voortdurend verslechterende omstandigheden voor de (westerse) werkende jeugd". Volgens de communistische propaganda steekt daar de situatie in het Oostblok, waar op last van hogerhand immers geen werkeloosheid bestaat, nogal gunstig tegen af terwijl er bovendien de regeringen, volgens partijleider CHERNENKO in een brief aan de conferentiegangers, uitsluitend gericht zouden zijn op "vredelievende en opbouwende arbeid".

Nadat aldus de posities waren ingenomen kon aansluitend, op 2 november, in Moskou de, derde, driedaagse vergadering van het Internationale Voorbereidingscomite voor het Wereldjeugdfestival van start gaan.

PONOMAREV spreekt

De jongeren werden op de openingszitting ondermeer toegesproken door het plaatsvervangend lid van het Politburo en secretaris van het Centrale Comite van de CPSU, Boris PONOMAREV. Deze nu 79-jarige leider van de Internationale Afdeling van het Centrale Comite van de CPSU begon zijn toespraak met lovende opmerkingen aan het adres van de Komsomolapparatski, die hij daarmee ontegenzeggelijk morele steun wilde geven tegen de kritiek die er van alle kanten op hen geleverd was.

Vervolgens werd de jeugd door hem meegenomen op een tour d'horizon, waarbij weer alle paden van de partij- en staatspropaganda betreden werden. De strijd tegen de nucleaire ondergang bleek de wereld in twee kampen verdeeld te hebben: aan de ene kant de "democratische en progressieve krachten" die onveranderlijk de idealen van vrede en vriendschap aanhingen, en daar tegenover de "zeer agressieve en imperialistische (...) rechts-reactionaire kringen uit de NAVO-landen". Het Wereldjeugdfestival diende in deze tweedeling volgens PONOMAREV uiteraard het grotere belang van allen die de vrede verdedigen. Hij zag het evenement als een uiting van het enorme potentieel aan progressieve krachten, een verzameling jongeren die de continuïteit van de anti-imperialistische strijd voor de toekomst veilig zou stellen. Vanzelfsprekend tevergeefs hadden bepaalde kringen in het westen in het kader van hun anti-communistische kruistocht geprobeerd jongeren van deelname af te doen zien, betoogde PONOMAREV, die de "jonge vrienden" van de "vredegeneratie" uit met name Afrika, Azie en Latijns Amerika verzekerde dat ze zich in hun strijd voor multiraciale vrijheid en vriendschap ten alle tijden geruggesteund zouden weten door de Sovjetunie. Nadat hij verder achtereenvolgens gewezen had op de "beslissende bijdrage" die de Sovjetunie 40 jaar geleden had geleverd aan de uiteindelijke overwinning op Nazi-Deutschland (een van de belangrijkste propagandathema's voor 1985), en de nog immer groeiende wereldwijde "anti-oorlogs beweging", wijdde PONOMAREV ook enige woorden aan specifieke jeugdproblemen. Zo wees hij op de miserable toestand waarin volgens hem de jongeren in de kapitalistische landen zouden verkeren: werkeloosheid, wrede uitbuiting en analfabetisme zouden ondermeer hun deel zijn. Alles nauw verbonden met de imperialistische wapenwedloop en militair avonturisme. Dat staat volgens deze hoge partijfunctionaris in schril contrast met de situatie in de Sovjetunie, "... waar de jeugd overeenkomstig de principes van Lenin's leer actief door de partij betrokken wordt bij het perfectioneren van het "ontwikkelde socialisme", gegarandeerde rechten heeft, vrije toegang tot onderwijs, gevrijwaard blijft van uitbuiting en ongelijkheid, en daardoor vertrouwen in de toekomst heeft". De Sovjetunie zou haar deuren openzetten zodat jongeren uit de hele wereld zich daar persoonlijk van op de hoogte zouden kunnen komen stellen.

Feitelijke festivalvoorbereiding

Ter vergadering werd een aantal beslissingen genomen met betrekking tot het programma van het festival. Onder het, traditionele, motto "Anti-imperialistische solidariteit, Vrede en Vriendschap" zal er volop aandacht besteed worden aan de strijd tegen de oorlog, tegen honger en armoede, tegen werkeloosheid en racisme, en voor de vrede, voor nationale bevrijding, voor gelijkheid en vrouwenemancipatie. Al deze onderwerpen zullen op zeer uiteenlopende wijze behandeld worden: niet alleen zal er vergaderd worden, (er zijn al meer dan 200 debatten geprogrammeerd), maar ook zullen er films, exposities, manifestaties en sportieve evenementen zijn. Elke dag zal een speciaal thema hebben (Dag voor Vrede en Ontwapening, bijvoorbeeld, en Dag van het Gastland) terwijl er daarnaast, gedurende de gehele periode, in speciale centra permanent aandacht besteed zal worden aan onderwerpen als "jeugdproblemen in ontwikkelingslanden", "De nieuwe Internationale Economische Orde", en "het beleid van multinationale onderne-

mingen". Daarbij zal echter getracht worden een en ander zoveel mogelijk in relatie te zien tot de vraagstukken van vrede en nucleaire ontwapening. Op uitdrukkelijk verzoek van de delegaties uit de Derde Wereld, tenslotte, zal ondanks principiële bezwaren van Westeuropese zijde ook dit keer het welhaast traditionele tribunaal georganiseerd worden: "De Jeugd Van De Wereld Klaagt Het Imperialisme Aan".

De gelederen gesloten

Op de tweede vergaderdag kwamen de leiders van de jeugdorganisaties uit de communistische landen in een speciale zitting bijeen. Volgens persberichten werd er informatie uitgewisseld over activiteiten en ervaringen bij het ideologisch-politieke en militair-patriottische jeugdwerk.

Veelzeggend was echter ook de korte mededeling dat er gesproken was over verbetering van zowel de multilaterale als bilaterale samenwerking tussen de "broederorganisaties". Een en ander zal vrijwel zeker te maken hebben gehad met het ongenoegen dat bij sommige organisaties leefde ten aanzien van de dominante rol van de Komsomolbestuurders.

Nadat de lucht aldus enigszins gezuiverd was werd de hervonden eenheid gevierd met een ontvangst bij partijleider CHERNENKO. Net als PONOMAREV prees CHERNENKO de inspanningen van de Komsomol en hij zegde namens de partij en de regering alle mogelijke steun toe bij de verwezenlijking van het festival. Het Franse communistische dagblad L'Humanite wist echter ook te melden dat CHERNENKO de Komsomol had aangespoord "het formalisme, de omslachtige papierrommel, de overdreven voorliefde voor structuurtjes en de paradegeest" zoveel mogelijk te laten varen.

Conclusies en vooruitzichten

Opnieuw is duidelijk geworden dat een Wereldjeugdfestival minder een festival voor de jeugd is dan een immens propagandaforum en een politieke manifestatie ten gunste van het communistische internationale beleid. Voor een optimaal rendement van een dergelijke kostbare inspanning zijn de organisatoren gebrand op een zo groot en geschakeerd mogelijke deelname van jongeren uit de hele wereld. Ze hebben er dan ook alles aan gedaan om het iedereen zoveel mogelijk naar de zin te maken: een anti-imperialistisch tribunaal voor de Derde Wereld; voor de communistische jeugdleiders een ongetwijfeld zeer gewaardeerde ontvangst bij partijleider CHERNENKO; enige vermanende woorden aan het adres van de Komsomol die aan de andere kant toch ook weer de volledige steun van de partijtop bleek te genieten; en voor ambitieuze westerse jeugd een openingstoespraak op het hoogste politieke niveau en enige compromisbereidheid van de kant van de Sovjets. Het feit dat de Westeuropese conservatieve jeugd, verzameld in de DEMYC, zelf te kennen gaf niet aan de voorbereidingen voor het Wereldjeugdfestival te willen meedoen, deed weliswaar afbreuk aan het streven van de organisatoren naar een maximale participatie maar bespaarde hen in ruil wel flink wat problemen. Andere Westeuropese jeugdkoepels, zoals IFLRY, IUSY en CENYC (respectievelijk voor liberale en radicale jongeren, socialistische jongeren, en nationale jeugdleden) toonden zich op de vergadering wel bereid zitting te nemen in de Permanente Voorbereidingscommissie

en zegden daarmee in feite toe dat ze het festival zouden bijwonen.

In een groot aantal Westeuropese landen, waaronder Nederland, zijn inmiddels al nationale voorbereidingscomite's geformeerd die de delegaties moeten gaan samenstellen. Door de massaliteit van het evenement (er worden in Moskou ruim 20.000 deelnemers verwacht) moet het echter toch zo goed als uitgesloten worden geacht dat op het festival kritische tonen uit het westerse kamp de aandacht zullen kunnen trekken. Daar staat tegenover dat in 1985 voor het eerst een internationale tegenhanger van het Wereldjeugdfestival zal plaatsvinden: de Internationale Jeugd Conferentie op Jamaica. Of die bijeenkomst een wezenlijke bedreiging zal kunnen vormen voor het wervende effect van de happening in Moskou moet vooralsnog echter betwijfeld worden. De WJF-organisatoren hebben in ieder geval laten merken dat ze er danig geirriteerd door waren en dat het wat hun betreft niets anders was dan een instrument van "Koude Oorlog-hitsers".

Een aspect van het gebeuren dat in deze focus niet aan de orde is gesteld, maar dat wel nadrukkelijke belangstelling rechtvaardigt is het feit dat de aanwezigheid op Wereldjeugdfestivals van Westeuropese politieke-leiders-in-de-dop in het verleden aanleiding is geweest voor Oostblokinlichtingendiensten om niet alleen zoveel mogelijk politieke beïnvloeding te plegen, maar tevens te trachten een aantal jongeren, allicht geïmponeerd door de omvang van het evenement en de appelerende teksten, over te halen tot de een of andere vorm van samenwerking. Alleen al vanuit dat gezichtspunt is het observeren van alles wat met het fenomeen Wereldjeugdfestival samenhangt een noodzakelijke taak.